Advokaten Agneta

Agneta Gustafsson är advokat vid Advokatbyrån Nywa. I Bil & Bostad förklarar hon varannan vecka juridiska ord och begrepp samt svarar på läsarnas frågor om juridik, främst om avtalsrätt och bostadsköp.

Om pris på inbytesbil vid bilköp

Hej Agneta!
Jag har en fråga om avtal vid köp av bil från en bilhandlare. Nyligen träffade jag som privatperson ett avtal om köp av ny bil, som ska levereras om två månader. Vidare bestämde vi att bilhandlaren ska köpa min fem år gamla bil för ett pris om 140 000 kr, under förutsättning att bilen är i normalt skick och högst gått 15 000 mil. Därefter har jag servat och lagat de mindre saker som var felaktiga på min bil som är i mycket gott skick. Vad gäller om bilhandlaren, vid bytestillfället i februari, säger att han inte står fast vid sitt pris på inbytesbilen?

Med vänlig hälsning,
Sofie

Hej Sofie,
Tack för din fråga. Det korta svaret – utan att känna till de närmare omständigheterna i ditt fall – blir som ofta inom juridiken, att svaret beror på en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet.

Eftersom du och bilhandlaren har ingått ett avtal om bilhandlarens köp av din bil så föreligger det ett *avtal om köp* mellan er. När du säljer inbytesbilen till en bilhandlare är det köplagen och inte konsumentköplagen som är tillämplig. När ett avtal föreligger är parterna bundna av avtalet. Avtalet ska alltså hållas, vilket på latin uttrycks genom den kända frasen *pacta sunt servanda*.

Nästa fråga är då vilket *innehåll* som ni kom överens om rörande inbytesbilen. Avtalsinnehållet styr avtalet och är det som ni är bundna av. Är det ett muntligt avtal kan det vara svårt att bevisa avtalets innehåll, särskilt om parterna har olika uppfattningar. Därför bör avtal vara skriftliga.

Svaret på din fråga beror på vad ni kom överens om *i avtalet*. Bilhandlaren kan till exempel ha villkorat priset med olika förutsättningar, såsom att du samtidigt köper en ny bil. Många bilhandlare har standardvillkor för vad som gäller vid köp av inbytesbilar. Av din fråga framgår att en förutsättning för priset på inbytesbilen verkar vara att bilen ska vara i normalt skick.

Ytterligare en fråga är om bilhandlaren är medlem i Motorbranschens Riksförbund (MRF). Konsumentverket har år 2014 ingått en överenskommelse med MRF om leveransvillkor vid köp eller försäljning av bil från bilhandlare som är medlem i MRF. Som köpare är det en extra trygghet att köpa en bil av en bilhandlare som är ansluten till MRF.

I MRF:s leveransvillkor finns även villkor för vad som gäller när du säljer en inbytesbil. Av villkoren framgår att du som säljare av inbytesbilen bland annat ska försäkra att inbytesbilen inte har något känt allvarligt fel, att du är ägare till bilen samt att inbytesbilen ska levereras i samma skick och med samma utrustning som när den värderades. Bilhandlaren kan kräva en omvärdering om inbytesbilen är i påtagligt annorlunda skick eller har gått fler mil än vad som avtalats. Omvärdering gäller dock inte om det är en förändrad körsträcka som understiger 200 mil jämfört med när bilen värderades.

Du ansvarar för att inbytesbilen är i samma skick som ni kom överens om och att bilen inte har några fel som du vet om och inte har upplyst om. Under förutsättning att du uppfyllt alla villkor i ert avtal, måste bilhandlaren stå fast vid sitt pris och kan inte ensidigt utan skäl ändra det överenskomna priset. Om bilhandlaren inte håller priset som överenskommits i avtalet har ett *avtalsbrott* begåtts och du kan då kräva fullgörelse av köpet till avtalat pris eller häva köpet och eventuellt ha rätt till skadestånd.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) lämnade år 2007 en rekommendation i ett fall som avsåg tolkning av ett avtalsvillkor rörande värdering av en inbytesbil i samband med ett bilköp. Det omstridda avtalsvillkoret rörde rätten till omvärdering av priset för inbytesbilen. Frågan var om bilen var i påtagligt annorlunda skick på grund av att den, vid avtalets ingående, uppskattade körsträckan hade överskridits vid tidpunkten för inbytet. På den planerade leveransdagen hade inbytesbilen gått cirka 300 mil mer än uppskattningen och bilhandlaren hade därför, i enlighet med villkoren i avtalet, sänkt priset på inbytesbilen. Tvist uppstod om hur mycket priset skulle sänkas. Enligt ARN var villkoret om inbytesbilar i avtalsvillkoren något oklart formulerat. En allmän princip inom avtalsrätten är att oklarheter i avtal ska tolkas på det sätt som är förmånligast för den part som inte har utformat avtalet. ARN valde därför att tolka avtalet på det sätt som var förmånligast för konsumenten och kom därför fram till att priset på inbytesbilen endast borde ha satts ner med 1100 kr och inte med 15 000 kr.

Sammanfattningsvis beror svaret på din fråga på omständigheterna i ditt enskilda fall rörande avtalets innehåll, som förhoppningsvis är skriftligt och har ingåtts med en bilhandlare som följer MRF:s leveransvillkor för personbilar. Läs alltid noga igenom avtalet innan du skriver under, oavsett om det är bil eller annat större inköp.

I år blev det ingen vanlig jul och på grund av corona var det kanske ovanligt många som var ensamma. Jag avslutar därför veckans artikel med ett citat från den norska journalisten Margrethe Holt. *”Det måste vara en mänsklig rättighet att tycka att det är fint att vara ensam också på en julafton.”*

AGNETA GUSTAFSSON
Advokat,
Advokatbyrån Nywa

Har du en fråga? Skriv till Agneta!
Om du har funderingar kring bostadsköp, bilköp, juridik eller avtal, skicka din fråga till Agneta på e-postadressen advokaten@nywa.nu.

Vänligen notera att alla upplysningar enbart är informativa och inte utgör legal rådgivning. Rättslig rådgivning kan endast lämnas av advokat eller jurist som erhållit handlingar och fullständig information om omständigheterna i det enskilda fallet.

Bilar från A till Ö

Varför heter bilarna som de gör? Umeås största bil- och språknörd, Fredrik Andersson, söker svar på denna och andra frågor i en faktafylld artikelserie om gamla och nya bilar.

Ford Custom från 1949.

DeSoto Custom Convertible från 1949.

Custom – ovanliga bruksbilar

Kund, tull och finkläder. Något vanligt och något utöver det vanliga. Ett ord som handlar om anpassning till rådande normer har paradoxalt nog givit upphov till en imponerande mångfald av begrepp med varierande betydelser – och flera bilnamn.

Det engelska ordet *custom* betyder bland annat ”bruk” eller ”sedvänja”. Ordet har – via fornfranskans *costume* – kommit till engelskan från latinets *consuetudinem* (ackusativformen av *consuetudo*), ett substantiv som betyder bland annat ”bruk”, ”sed”, ”vana”, ”hävd” eller ”vanligt förlopp”. När man begrundar dessa bruksbetydelser blir det kanske begripligt att det latinska ordet kunnat ge upphov till engelska ättlingar som *customs* (”tull”, det vill säga avgifter som det är brukligt att betala), *customer* (”kund”, alltså en person som brukar komma och handla), *customary* (”sedvanlig”), eller *accustom to* (”vänja vid”) – och för den delen svenska ord som ”kutym” och ”kostym” (det som är brukligt att ha på sig i vissa sammanhang). Mer svårbegripligt är det dock att *custom* också kommit att beteckna vad som skulle kunna kallas vanlighetens antites; att något är specialbeställt, skräddarsytt och måttanpassat.

Finaste Forden

En skräddarsydd kostym är förstås finare och dyrare än en massproducerad. Och det är troligen associationerna till finare och dyrare som gjort att ordet *custom* kommit att ingå i namn på bilmodeller. DeSoto Custom var under åren 1939-1952 den dyraste DeSoto-versionen. Ford började använda namnet 1949 och även hos detta märke var det de mest påkostade bilarna som kallades Custom. Några år senare kom dock nya modellnamn och Custom knuffades ner av Crestline (ordet *crest* betyder bland annat ”topp” eller ”krön”). Namnet Custom ändrades till Customline och började beteckna Fords ”mellanlyxiga” modellversionsutbud. Basnivån fick namnet Mainline (ordet *main* är för övrigt – i likhet med *custom* – ett tvetydigt ord som kan beteckna både det främsta och det vanligaste).

För bil- och motorcykelentusiaster brukar ”custom” handla om fordon som är ombyggda helt efter eldsjälarnas egna huvuden. Ursprunget till detta sätt att använda ordet *custom* är troligen betydelser som ”specialgjord”. Men för en person som Jon Tedesco torde ordets betydelse ha vridits ytterligare ett halvt varv – för denna Miami-bo var specialbyggen det normala. Han höll på med hot rod-bilar hemma i garaget och startade tillsammans med sina mekarkompisar ett företag som tillverkade byggsatsbilar med plastkarosser. År 1975 grundade han bilmärket Custom Cloud. Ett fåtal bilar byggdes, alla baserade på Chevrolet-modellen Monte Carlo.

FOTO: BUCH-T, CC BY-SA 3.0

Den Rolls-Royce-inspirerade och Chevrolet Monte Carlo-baserade Custom Cloud från 1975.

Monegaskiskt moln

Monte Carlo var en av Chevrolets dyraste bilmodeller men såg ändå inte tillräckligt dyr ut, tycks Tedesco ha tänkt. I fronten på sin Custom Cloud placerade han nämligen en kylargrill från Rolls-Royce, komplett med kylarprydnad (den människoliknande men bevingade figur som är en känd symbol för Rolls-Royce). Som Tedesco kanske borde ha kunnat räkna ut var varumärkesvärnarna hos Rolls-Royce inte roade. Att kalla Custom Cloud för en billig kopia är förstås orättvist – den var ju inte en kopia av någon särskild Rolls-Royce-modell, även om den använde delar från den brittiska lyxbilstillverkaren. Inte heller var den billig. Men i jämförelse med en Rolls Royce är ju de flesta andra bilar lågprisprodukter. Och vad gäller kylargrill och -prydnad kan man knappast kalla det något annat än plagiat.

När den brittiska biltillverkaren väl fått syn på fordonens front blev det svårt för Floridaföretaget att behålla bilmärkets namn. Även om den första delen av namnet, *Custom*, i dessa sammanhang indikerar att ett fordon är ombyggt och alltså inte gör anspråk på att vara ursprungligt, tyckte troligen Rolls-Royce att den andra delen, *Cloud* (”moln”), påminde alltför mycket om modellnamnet Silver Cloud. Tedesco ändrade då bilmärkets namn till Classic Coach. Ordet *classic* betyder ”klassisk” och *coach*, som betyder ”vagn” eller ”kaross”, ska föra tankarna till *coachbuilt*, som signalerar att ett fordon har fått en påkostad påbyggnad från en specialiserad karossbyggare.

FREDRIK ANDERSSON
Bil- och språkfantast